

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

**Tradicional discurs del síndic general, Carles Ensenyat,
amb motiu del Dia de Meritxell
dilluns, 8 de setembre del 2025**

Molt Il·lustres, Honorables i Distingides Autoritats,

Sigueu benvingudes i benvinguts a la sala del Consell General del Santuari de Meritxell.

El Dia de la nostra Festa Nacional és l'ocasió per posar en valor la simbologia i els rituals propis del nostre país antic. El Dia de Meritxell -que alguns han començat a trenc d'alba peregrinant fins aquí- es desenvolupa amb uns actes i uns ritmes per tots nosaltres coneguts. Aquesta cadència, aquesta litúrgia que repetim cada any, no només té un sentit estètic de mostrar el que som, d'identificar-nos; sinó que té un significat encara més profund.

Fiter i Rossell en una de les màximes, la número 21, ens recomana conservar les coses antigues (les *antigallas*) tant de temps com sigui possible, perquè si algunes ens poden semblar “ridícules” a primera vista és “perquè no penetrem bé sa finesa”. Això, en bona mesura, val per a les tradicions i els rituals. Però amb això tampoc no n'hi ha prou.

Els símbols no s'han de mantenir pel simple fet que sempre hi han sigut, o per l'assumpció que si no ens agraden és perquè no en sabem prou. Més enllà de l'aparença externa i més enllà de l'argument de la tradició per mantenir la simbologia, el valor d'un Dia com el d'avui amb els rituals que l'acompanyen és el valor del retrobament.

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

El Dia de Meritxell ens retrobem els uns amb els altres, ens retrobem també amb nosaltres mateixos; i ens retrobem amb aquest llegat comú que són les institucions andorranes. Un llegat que ens pertany a tots, però que a l'hora no pertany plenament a ningú, com una mena de fideïcomís perpetu.

El Dia de Meritxell -i el de Sant Tomàs, el de la Constitució i els consells sabuts i altres festivitats de les parròquies- són com les estacions de l'any: ens recorden el canvi dins de la continuïtat; o -si es vol mirar des d'un altre punt de vista- una continuïtat feta de canvis constants. Com els inicis de curs a les escoles, on els alumnes sempre tenen la mateixa edat, però els mestres cada inici de curs són un any més vells.

Continuïtat institucional i estabilitat política han estat sempre dos valors fonamentals de la societat andorrana. Tant com ho pugui ser la seguretat ciutadana. I, per tant, encara que avui l'únic que féssim fos celebrar i enfortir aquesta continuïtat i aquesta estabilitat, ja hauríem donat un sentit ple -i ampli, i útil- a la nostra Festa Nacional.

El Dia de Meritxell ens retrobem i podem pensar: com érem fa un any? El 8 de setembre del 2024? O fa dos anys? O deu? Quines opinions teníem? Quines expectatives? Quins reptes? Quins dubtes?

I aquest darrer any que va del 8 de setembre del 2024 al dia d'avui ha estat un any molt positiu per a la continuïtat institucional d'Andorra: L'estiu de l'any passat, les andorranes i els andorrans acollíem amb satisfacció el nomenament de monsenyor Josep Lluís Serrano com a bisbe coadjutor d'Urgell, fet que garantia la continuïtat en la primera magistratura de l'Estat en el moment que el Sant Pare acceptés la renúncia, com a bisbe, de l'excopríncep Mons. Joan Enric Vives.

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

Doncs bé, aquest relleu natural, aquest canvi dins de la continuïtat, es va produir tot just fa dos mesos: El Sant Pare va acceptar la renúncia i des de finals de la primavera tenim un nou copríncep episcopal a monsenyor Josep Lluís Serrano Pentinat. I això s'ha esdevingut poques setmanes després de la mort del papa Francesc i de l'elecció d'un nou pontífex, el papa Lleó XIV.

I, el que potser encara és més rellevant, aquest relleu s'ha produït en un context intern molt determinat: A Andorra fa temps que treballem per avançar en la despenalització de la interrupció voluntària de l'embaràs en determinades circumstàncies, tot mantenint l'estructura del copríncipat parlamentari.

En legislatures successives -i, particularment, en aquestes dues darreres- s'ha treballat per fer que això sigui possible. I no només el repte de fer conviure la despenalització de l'avortament amb el manteniment del copríncipat parlamentari en les figures històriques recollides a la Constitució, sinó en el repte -encara més ampli- de reforçar la continuïtat institucional del país.

El que passa amb l'estabilitat és que és un fenomen pràcticament imperceptible. L'evolució de les coses -que no la revolució- ens sembla natural -espontània-, com si ni nosaltres ni ningú no hi tingués res a veure.

Però la continuïtat institucional i l'estabilitat política han requerit i requereixen un esforç constant, una tenacitat somorta, un mèrit tant imperceptible com necessari.

Hi ha esdeveniment, actes, paraules i símbols que llegits de manera isolada ens diuen ben poca cosa, però que inscrits en una tendència, en una evolució, tenen una importància cabdal.

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

Pensem, per exemple, en el Dia de Meritxell d'ara fa dos anys, el 2023, amb la visita del secretari d'Estat de la Santa Seu, el cardenal Pietro Parolin. Les seves paraules d'aquell dia van tenir un significat molt rellevant a l'hora de fer conviure el manteniment de les institucions del país amb l'evolució de la societat andorrana. Però és que fins i tot darrere d'aquelles paraules hi havia un llarg camí: el que havien fet els responsables polítics andorrans prop de la secretaria d'Estat, en coordinació amb els serveis de la Mitra, i en audiències amb el Sant Pare. I ens podríem remuntar a un altre Dia de Meritxell, el del 2016, que va coincidir amb la visita del secretari de la Santa Seu per a les Relacions amb els Estats, el cardenal Paul Richard Gallagher.

Gràcies a aquesta evolució -com a mínim d'una dècada- avui podem tenir un debat polític intern de fons i de calat, en termes constructius.

Quan pensem en com de fràgils i necessàries són les nostres institucions sovint tenim en ment el costat episcopal del copríncipat, però no fa tants anys -coincidint amb la crisi financera de finals de la primera dècada del segle- que el copríncipat francès va emetre certs senyals de fragilitat. I també hi ha hagut, des d'aleshores, una evolució, carregada de símbols, que aïlladament ens podrien semblar poc rellevants, però que tenen un sentit innegable: Des que el copríncep Hollande va enaltir i donar ple sentit a l'acte de lliurament de cartes credencials per part dels ambaixadors acreditats a Andorra o el copríncep Macron que, a inicis del seu primer mandat, va ser el primer copríncep francès a fer públic un retrat oficial amb la bandera andorrana; fins a la segona visita del copríncep Macron aquesta tardor, on esperem continuar enfortint els lligams dels quals parlava.

Tot això són signes que ens diuen que Andorra és capaç d'evolucionar, de canviar i de progressar i, a la vegada, continuar sent Andorra.

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

Deia abans que el Dia de Meritxell ens retrobem i que això ens permet -i, de fet, gairebé ens obliga- a fer un exercici de perspectiva. On érem políticament el Dia de Meritxell de fa dos anys? On érem el Dia de Meritxell de fa deu anys? O de fa quinze anys? Quines expectatives, quina perspectiva, quin horitzó i quins dubtes teníem sobre el futur del país? Sobre la continuïtat d'allò que érem i que som?

L'arquitectura institucional d'Andorra -de la qual el copríncipat és la clau de volta- sempre ha estat fràgil. I el fet que la pilota sempre hagi caigut del costat de la xarxa que era més convenient no garanteix -per si sol- que el pròxim cop torni a ser així.

Hi ha hagut, com he dit abans, un treball discret molt necessari. Però si repassem els darrers vint anys veurem que la continuïtat i el reforçament de les institucions han anat també acompanyats de reformes polítiques de calat: El camí cap a la cooperació i la transparència fiscals, l'obertura i l'homologació de l'economia, una major implicació en les iniciatives multilaterals del Consell d'Europa i les Nacions Unides, l'entrada al Fons Monetari Internacional, les diverses reformes internes en àmbits com la Justícia, els drets laborals o la política social; la negociació llarga de l'acord d'associació amb la Unió Europea, entre altres...

I ara, amb la perspectiva de vint anys que acabo de traçar amb breus i -ben segur- no prou acurades paraules, preguntem-nos: ¿Totes aquestes decisions de país -no sempre fàcils, no sempre àmpliament compartides en el moment d'adoptar-se- han contribuït a reforçar les nostres institucions, que són el fonament últim sobre el qual s'alça tot el que som: des de la identitat nacional fins a la cohesió social? ¿O són només coses que s'han esdevingut en paral·lel, sense tenir cap relació, fruit de la pura casualitat?

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

Com que les decisions del dia a dia de la política interna no tenen -a primera vista- una relació directa i evident amb el reforçament de les institucions, i com que la continuïtat institucional es produeix de manera imperceptible podríem tenir la temptació de dir que tot plegat ha estat fruit de la casualitat. Que entre l'agenda reformista de l'Andorra des de l'aprovació de la Constitució fins avui i l'evolució natural de les nostres institucions no hi ha cap relació.

Però recordem el que ens deia Fiter i Rossell a la seva màxima 21: que a vegades a primera vista fem assumpcions que potser són fruit de la nostra manca de finesa.

Fins i tot davant del dubte, el més assenyat és assumir que res no és casual ni gratuït. Inclús davant d'allò que sempre ha estat així, que sembla fort, durador i immutable, el més assenyat és tractar-ho com si fos fràgil, com si requerís una cura constant.

Res no es pot donar per fet, ni tan sols trets tan fonamentals de l'Andorra que coneixem com són la continuïtat institucional i l'estabilitat política.

M'hi referia abans: Posem-nos en la perspectiva del Dia de Meritxell de fa quinze anys i pensem en com vèiem la continuïtat del coprincipat parlamentari aleshores. O preguntem als vells andorrans quina perspectiva tenien fa cinquanta anys, quan ni tan sols s'havia iniciat el camí de reforma que havia de culminar amb la Constitució. Per no parlar dels dubtes, les pors i la sensació de risc que devien tenir els nostres avantpassats en cadascun dels tombants de la història en què Andorra es va jugar la seva pervivència.

Abans els convidava, senyores i senyors, a pensar on eren -no físicament, sinó políticament- el Dia de Meritxell de fa dos, o cinc, o deu o quinze anys; en quina perspectiva tenien, en quin horitzó de futur col·lectiu pensaven. Avui els exhorto -ens

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

exhorto- a pensar en el Dia de Meritxell d'aquí a dos, o cinc, o deu o quinze anys: Perquè aleshores no es tractarà de saber només quina perspectiva teníem avui, sinó de què vam fer per garantir el demà.

Perquè que la continuïtat institucional -i amb ella el fonament de tot el que som- tingui uns ritmes lents, gairebé imperceptibles, no vol dir que sigui natural ni gratuïta, o que no requereixi actituds i accions adequades per part dels actors polítics, socials i econòmics. Recordem: la pilota sempre pot caure del costat equivocacat de la xarxa.

Ho veiem arreu: Societats que crèiem immunes a l'autoritarisme i al personalisme, agafen derives que són -com a mínim- preocupants; els fonaments de la democràcia liberal s'estan posant en qüestió en països de totes les latituds; la Declaració Universal dels Drets Humans -després de gairebé vuit dècades de vigència- és conculcada fins i tot per països que havien estat un referent i un baluard de la democràcia.

En aquest context, seria molt il·lús pensar que allò que és fràgil i discutit arreu, és fort i indiscutible a casa nostra. I que no només és fort, sinó que no requereix la nostra acció constant i equilibrada.

El Dia de Meritxell és l'inici del curs polític. I l'inici d'un curs -i això els mestres i professors que són també temporalment consellers generals ho saben molt bé- no és un dia de certeses i d'horitzons definits; sinó un dia de dubtes i d'expectatives.

Per a alguns, aquesta situació els podria generar certa ansietat; però la certesa absoluta, no només és molt avorrida, sinó que molt sovint és fruit d'un error de percepció.

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

Només el dubte ens fa prendre consciència de les nostres responsabilitats, de la importància de les nostres accions.

És des d'aquest dubte, des d'aquesta consciència de fragilitat, des d'aquest sentit de la responsabilitat, que us convido -a totes i a tots- a començar el curs polític.

I, com no podia ser d'una manera, en nom de la subsíndica i en el meu propi, us desitjo un molt bon Dia de Meritxell.

Visca Andorra!

Carles Ensenyat Reig
Síndic general